

Internacional

LA COMUNITAT DE LA INTEL·LIGÈNCIA

Espies, espies, espies...

L'estrany assassinat d'Olof Palme, la desaparició, no menys estranya, de la pista búlgara, intercanvis d'espies, desercions «a l'altra banda». Tot es conjuga a l'hora d'intentar entendre una part de la política internacional que no ix als diaris.

Vicent Partal

Han estat popularitzats per les sèries televisives, on se'ls representa alts, rossos, impecablement bells, conquistadors, valents, decidits. I ni de bon tros. Els agents secrets, els espies, solen quedar lluny de les imatges estereotipades que sobre ells s'han creat. Reclutats per anuncis a la premsa, ocupats en faenes burocràtiques de redacció o traducció de documents, compartimentats per seccions dins les oficines corresponents, la majoria dels homes dels serveis secrets no tenen accés a les enormes quantitats d'informació rigorosament secreta que circula per les seues, vigilades fins a la perfecció, de la CIA, del KGB, del MI-5 o del MOSSAD.

El món de «la comunitat de la intel·ligència» guarda tan zelosament els seus secrets que una bona part dels homes que hi treballen deuen haver observat, amb tant d'estupor com ho han fet els mortals corrents, com en una mateixa setmana queia mort per una mà molt estranya el primer ministre suec Olof Palme i s'esborrava per sempre més la «pista búlgara», que intentava fer acabar en el Kremlin l'ordre de matar el Papa Wojtila. (Vegeu EL TEMPS núm. 51.)

El fiscal del juí reconegué finalment que els búlgars no hi tenien res a veure. «¿Qui va ser, doncs? Una nova interrogant a afegir a la llarga història dels secrets que mai no es resolgueren. Algú ho deu saber dins els «governos invisibles».

Anònims o superfamosos, de Donald McLean a Bertil Stròberg, les cares de l'invisible.

«Els governos invisibles»

The Invisible Government era el títol d'un llibre dels escriptors nord-americans D. Wise i T.B. Ross, que alçà una bona polseguera quan es va publicar. El «govern invisible» era la Central Intelligence Agency, la CIA, i tots el organismes de la seguretat nord-americana. El títol féu fortuna i avui és normal referir-se a aquesta mena d'executius en parlar de les espesses xarxes d'espies que poblen el món. Elles prenen decisions que els governs visibles no poden prendre. I les executen, de vegades, inclús sense el consentiment d'aquells. Als Estats Units —encara que n'hi ha més— es diu CIA. A l'URSS en diuen el KGB; els britànics responen al tecnocràtic apel·latiu de MI-5; a França són coneguts con «la piscina» i el seu nom oficial és el de DGSE. Els serveis secrets de les dues alemanyes (BND a la República Federal i STASI a la Democràtica) i el MOSSAD israelià completen el joc d'asos.

La resta, inclòs el casolà CESID, que el govern de Felipe González pretén reorganitzar, queden molt enrere.

Aquells són els set grans serveis secrets. Els set magnífics de l'espionatge mundial.

Alguns gaudeixen d'una fama de treball eficaç pràcticament immaculada: són els dos grans, la CIA i el KGB, l'intrèpid MOSSAD israelià i l'espectacular STASI de l'Alemanya Oriental. Els serveis secrets de l'Alemanya Occidental i Gran Bretanya han estat massa tocats pels talps (es-

pies infiltrats en la xarxa d'espies d'un altre país) soviètics i la història dels serveis secrets francesos és una contínua successió de despropòsits rematada l'agost de l'any passat amb la desastrosa acció d'Auckland, que acabà amb la vida del fotògraf portuguès Fernando Pererira i amb el vaixell de l'organització ecologista Greenpeace «Rainbow Warrior».

Quan François Mitterrand accedí a la presidència de la República Francesa, una de les seues primeres operacions d'imatge consistí a canviar el nom dels seus desafortunats serveis secrets: de Servei de Documentació Exterior i Contraespionatge a la Direcció General de la Seguretat Exterior. Però «la piscina» (nom que els és adjudicat per l'edifici que els hostatja, a París) continuà fent-ne de les seues. La llista resulta ja massa llarga i va des de la mort per enverinament de Fèlix Mounié, al Camerun, fins als intents de desestabilitzar el règim de Seku Ture a Guinea, passant per l'operació de reclutar grups de mercenaris per al president del Txad occidental. Els francesos deuen ser segurament el servei secret més entretingut en operacions estranyes... que sempre acaben descobrint-se. «Algún dia —comentava en una ocasió un sorneguer diplomàtic americà— es deixaran la boina i la botella de vi en el lloc de l'acció.»

Però la mala sort dels francesos és anecdòtica en comparació amb el desastre de l'Alemanya Federal, on el Servei de Contraespionatge Federal (BND) ha aconseguit l'estranya proesa de ser dirigit entre 1981 i 1985 per

un espia de la seua rival alemanya de l'est. Aquest doble espia, Hans Tiedge, encarregat de dirigir el BND i de la coordinació amb la intel·ligència militar (MAD) escapà al setembre de l'any passat a la RDA, on fou rebut entusiàticament per Markus Wolf, el superministre de Seguretat, que porta ja vint-i-vuit anys planificant colps espectaculars contra els alemanys occidentals.

I el cas és que n'ha aconseguits tants que ja s'ha escampat per Bonn una sensació que és impossible frenar l'allau de desercions. Ràdio Hamburg sol fer la broma d'anunciar al final del seu butlletí sobre el temps: «per a les secretàries que pensen passar-se a l'est, el temps serà també plujós». Parlen de secretàries perquè aquestes, òbviament només les que mantenen contacte estret amb la cúpula del poder federal alemany occidental, són un dels blancs preferits per situar espies de l'STASI germano-oriental. Fins a l'extrem que, quan un oficial de la intel·ligència soviètic es passà a occident en 1979, els militars de l'OTAN que havien de redactar l'informe es trobaren amb la desagradable sorpresa que ells mateixos l'havien de passar a màquina, ja que un mínim de set secretàries havien decidit no esperar els interrogatoris i començar a córrer cap a la frontera.

Amagats darrere la tradicional discreció britànica, els fracassos, també abundants, del MI-5 britànic han passat una mica més desapercebuts. La guerra d'espies que es desvetllà el mes de setembre de l'any passat als dies de la deserció d'Oleg Antonovich Gor-

dievsky, deserció que presentà un bon gol en favor de la credibilitat dels britànics, deixà clara la importància que té la Gran Bretanya per als serveis d'intel·ligència dels dos blocs. Importància que es deriva de la posició d'aliat fonamental dels Estats Units a Europa que ostenta i de l'estreta relació amb l'alta tecnologia japonesa i americana, que cada vegada sembla interessar més els espies dels països socialistes.

Però, malgrat alguna acció afortunada, també els anglesos han hagut d'assistir impotents a la desfílada d'alts càrrecs, suposadament de tota confiança, membres en realitat del KGB. Fins al mateix gabinet reial n'arribaren a col·locar un. I és que, malgrat tot, la diferència entre els serveis dels països europeus i els de les dues grans organitzacions, soviètica (KGB) i nord-americana (CIA), resulta encara abismal. Només les accions superespectaculars del MOSSAD israelià aconsegueixen de fer alguna ombra a aquells dues.

MOSSAD, CIA, KGB: Trio d'asos

Una ombra, però, que començà a posar-se en dubte, després dels seus darrers fracassos a l'hora d'identificar passatgers d'avions, que, després, en ser segrestats per la força aèria del seu estat, no apareixen.

Però ni que siga pel record d'accions passades, com el robatori dels plànols de l'avió francès Mirage d'una caixa forta a Suïssa, o la voladura d'una central nuclear a l'Iraq,

els homes del MOSSAD, molt ben preparats i especialitzats en l'anomenada lluita antiterrorista, seguiran figurant durant anys en l'elit de l'espionatge mundial. Una situació que el seu estat sap explotar diplomàticament a la perfecció.

El MOSSAD, amb tot i això, queda lluny de poder fer ombra a la inacabable xarxa d'homes i dones compromesos, d'una manera o d'una altra, amb el KGB i la CIA.

El primer, creat pel març de 1954, ha arribat a un grau tal de perfecció que encara s'ignora en quantes seccions és dividit. Fortament arrelat en el partit —es diu que són els millors homes del PCUS, perquè són els que millor informació tenen—, un bon nucli dels seus *treballadors* són reclutats, igual que fa la CIA, a les universitats. No se sap ben bé quants homes hi pertanyen, tot i que es barallen xifres que van dels 150.000 als 400.000 agents. Cal tenir en compte, però, que una part del KGB vesteix uniforme i no és gens ni mica clandestina, ja que té encomanada la vigilància de les fronteres. El KGB pot actuar, també, a l'interior del país, una funció que teòricament és vetada a la CIA nord-americana, i que aquesta no sol respectar.

Desprestigiada per una sèrie de «revelacions fatals» a finals dels anys 60 i 70 (complot contra Fidel Castro, caiguda d'Allende a Xile, processos de desestabilització...), la CIA ha intentat durant els darrers anys remuntar el desprestigi, tot i que operacions com la del «manual de sabotatge» editat per als contra nicaragüencs ha estat a punt de provocar serioses remodelacions internes.

La predicció que l'URSS no envairia Polònia, el descobriment del codi que feia servir Argentina en la guerra de les Malvines o l'anunci de la guerra entre Iran i Iraq, foren alguns èxits recents d'importància que *l'Agència* ha pogut anotar al seu marcador. Els continus fracassos en la predicció de les accions xiïtes a Beirut o en la de la caiguda del xa de l'Iran han estat, en canvi, fracassos estrepitosos dels homes de Bill Casey, que per combatre la mala imatge es dediquen a pagar pàgines de publicitat a la premsa dels Estats Units on l'ham d'«una carrera» a complir en l'espionatge es veu complementat amb un advertiment: els espies enemics no són rosses impressionants i disposades al que siga per tal d'obtenir informació, sinó homes baixets, sovint un pèl massa grossos i amb cara de pomes agres. •